

Posudek bakalářské práce (z pohledu oponenta)

téma: **Mezilidské vztahy v dětském domově a jeho okolí.
Specifika vztahů dětí vyrůstajících v dětském domově.**
autorka: **Jiřina Lébllová**
vedoucí: **Mgr. et Mgr. Lada Viková**

Bakalářská práce Jiřiny Lébllové přináší z mého pohledu velmi zdařilý výstup z jejího vlastního výzkumu, jež realizovala v dětském domově (dále jen DD) v blízkosti svého bydliště. V tomto prostředí (kde působila jako pomocná vychovatelka či praktikantka, pro děti pak „teta“) se autorka rozhodla sledovat, jaká jsou specifika sociálních vztahů dětí umístěných ve sledovaném DD.

Výsledkem je práce, které si pro množství setříděných dat můžeme opravdu cenit. V terénu se studentka pohybovala zjevně citlivě, dbala na dodržení etického kodexu pro antropologický výzkum, pozorování i rozhovorům věnovala maximum času a díky jejímu entusiasmu se jí podařilo získat velké množství velice důležitých dat, které logicky a správně interpretuje.

V úvodu stanovila cíl a následně i tři výzkumné otázky, po teoretickém ukotvení a představení metod přináší podrobný popis terénu a setříděná data, odpovědi na výzkumné otázky jsou přehledné a obsažné. Práce není striktně rozdělena na teoretickou a praktickou část, obě tyto části jsou více méně propojené a lze říci i vyvážené. Cíle se autorce podařilo dosáhnout na velmi vysoké úrovni.

Ačkoliv byla autorka práce jistě vděčná vedení dětského domova za to, že jí umožnilo výzkum realizovat, velmi brzy získala zdravě kritický pohled na celý systém a dokázala pojmenovat slabá, až škodlivá místa prostředí daného dětského domova, jako i systému dětských domovů u nás obecně. Zjistila, že ač má sledovaný dětský domov statut DD rodinného typu, v mnoha směrech nenaplnňuje zamýšlenou a deklarovanou podobu takových domovů, a rodinu tak nejen že nenapodobuje, ale stává se téměř nefunkční, neboť dětem neplní potřebu emocionální.

Autorka se snaží o zmapování všech sociálních sítí dětí z DD, ovšem vztahy uvnitř DD jsou samozřejmě podrobněji popsány a je jim věnováno více místa, než vztahům mimo DD, kde je studentka mohla sledovat jen okrajově. I zde si však dovedně všimá každého detailu (např. zdravení – děti z DD běžně nezdraví mimo areál DD, nerespektování pravidel při jízdě autobusem – děti z DD se často nepřidrží, a tak ohrožují bezpečnost nejen svou, ale i ostatních cestujících). Vztah dětí se spoluobčany v obci je sice spíše jen povrchně nastíněn, evidentně není zmapován hlouběji – je sice průběžně zmíněna vzájemná distance a nedůvěra mezi dětmi a obyvateli obce (verbálně ji projevil např. prodáváč v obchodě, který má strach, že děti z DD budou chodit do obchodu krást, podobně jako i děti z DD, které také hovoří o nedůvěře a strachu). Je ovšem znát, že ke sledování těchto vztahů nebylo tolik příležitostí, a tak mezilidské vztahy mezi dětmi z DD a lidmi mimo DD jsou spíše jen nastíněné a byly by jistě zajímavým tématem samy o sobě. Např. v kapitole 4.4. se mimo jiné dočteme, že *když děti (z dětského domova) komunikují s někým dospělým, je to převážně člověk, který je sociálně slabý nebo Rom. V obci se nacházejí byty pro sociálně slabé, kde bydlí několik rodin.*

(s.33) Bohužel, nedozvíme se, jak, kdy a o čem s těmito občany hovoří, zda tito lidé oslovují děti nebo naopak děti vyhledávají tyto sociálně slabé (a proč?).

Vedle celkově pozitivního hodnocení této BP musím upozornit i na její slabší momenty. Za nejslabší místo práce považuji snahu o teoretické ukotvení také v anglicky psaném prameni, kterým se stala publikace:

Amit, V. *Realizing Community: Concepts, Social Relationships and Sentiments*. London: Routledge, 2002.

Na tuto práci je odkazováno na třech místech (s. 10, 18 a 29), ani jednou není odkázáno na určitou stranu a většinou se ukazuje, že tento pramen práci nijak nepomáhá, na posledním místě jí z mého pohledu spíše škodí, neboť zde vzniká pochybnost o tom, že by autorka plně porozuměla smyslu publikace. Spíše mám podezření, že s anglickým textem pracovala prostě proto, aby mohla uvést anglickou publikaci, aniž by jí zcela porozuměla, když doslova píše:

Vered Amit hovoří ve své publikaci o tom, že jednotlivci mohou být analyticky ovlivňováni kulturním odvětvím, což souvisí s utvářením jejich sociálních vztahů. Ale upozorňuje na to, že se tyto vztahy nemají podceňovat v jejich odolnosti. (Amit, 2002). Také děti z dětského domova jsou ovlivňovány kulturou a kultura působí i na tvorbu sociálních vztahů mezi dětmi. (str. 29)

Možná je to především špatný překlad, neuvedení přesné strany pramene (na nějž odkazuje), popř. by bylo vhodné citovat i zmiňovanou pasáž, např. v původním znění v poznámce pod čarou. To je dle mého názoru skutečnost, která této práci, jinak zcela výjimečné, zbytečně škodí.

otázka pro obhajobu:

Proto navrhuji, aby u ústního zkoušení o zmíněné knize (Amit 2002) pohovořila, proč zvolila právě ji a v čem ji tato kniha obohatila.

Celkově je z mého pohledu tato bakalářská práce velice přínosná, **doporučuji ji k obhajobě** a navrhuji hodnotit dle úrovně průběhu obhajoby stupněm **výborně až velmi dobře**.

Mgr. Lada Viková

Pardubice 11.5.2014